SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan **15 gld.**, za pol leta **8 gld.**, za četrt leta **4 gld.**, za en mesec **1 gld. 40 kr.**
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto **12 gld.**, za pol leta **6 gld.**, za četrt leta **8 gld.**, za en mesec **1 gld.** V Ljubljani na dom pošiljan veljá **1 gld. 20 kr.** več na leto.
Posamezne številke veljajo **7 kr.**
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljà tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 264. V Ljubljani, v petek 16. novembra 1888. **Letnik XVI.**

Obresti v socijalnem oziru.*)

Spisal Ivan Belec.

„Boj za obstanek“ je vrhovno načelo v vnanji prirodi, trdijo prirodoslovci. Boj za obstanek je povod vednemu napredovanju: slabotne živali, rastline in menda tudi rudnine zginjajo in na njih mestu in ob njih troških se prikazujejo nove, popolnejše. In večji delj vsi prirodoslovci, ki niso na krščanskem stališči, trdijo ali vsaj mislijo, da se je tudi človek po tem potu razvil iz živalstva in da se torej človek od živali loči le po večji dovršenosti. Ta satanski nauk namreč, da je človek žival, je postal že tako moderen, da je vse živahno ploskalo, ko je prošli mesec prof. dr. Zuckerkandl v svojem prvem slovesnem predavanji na dunajskem vseučilišči rekel, da človek ni iztrgan iz zveze organičnih stvari, da ni po posebnem stvariteljnem činu poklican v življenje in da je v zgodovinski kontinuiteti z drugimi stvarmi.

Ako je v boji za obstanek nastal človek, ako se on bistveno ne loči od živali in ako v vsej prirodi velja boj za obstanek, je pač dosledno, da se človek v vsem svojem dejanji in nehanji ravna po tem pravilu. Zato ni čudno, da se nam v vseh liberalnih narodno-gospodarskih razpravah preslavlja boj za obstanek ali konkurenčni boj kot nekaj tacega, kar je samo ob sebi umevno. Naj se pusti vsacemu na svobodno voljo v konkurenčnem boji zavzemati ono mesto, ki se mu najugodnejše dozdeva; ako ima enerižjo, razum in moč, dospel bo do bogastva, ako pa nima teh lastnosti, zadovoljiti se bo moral s ponižno, službujočo vlogo. Pogoj za pridobivanje bogastva so tedaj dobre šole in take društvene razmere, ki svobodnega gibanja ne motijo. Zato tudi sedanja „vednost“ zahteva veliko šolsko omiko, in da bo vsak mogel svojo omikano enerižjo kazati in razvijati, popolno svobodo v konkurenčnem boji. Kolikor svobodnejša je konkurenca, kolikor svobodnejše je delo in njegovo izbiranje, kolikor manj je privilegijev, toliko gotoveje odločuje le sposobnost pri pridobivanji blagostanja. V svobodnem gospodarskem boji so najsposobnejši, ki zmagajo, in nesposobni, ki omagajo. Nikomur naj se ne zapira pot do bogastva, sijajnosti in dostojanstva; ako omagaš, dokazal si, da zmage nisi vreden. Priroda se bojuje na strani sposobnih; nesposobnega ne smeš vleči iz pogina, ako hoče družba napredovati.

Ta liberalna narodno-gospodarska teorija provzročuje z neizprosno logiko, da si na eni strani posamezni kopičijo neizmerno bogastvo in da se na drugi strani ogromna večina pogreza v neizmerno revščino. V samopridnem konkurenčnem boji ne zmaga ni nravstvena prizadevalnost, ni idealna moč, ni duševna plemenitost in omika, niti produktivna sposobnost, niti produktivno delo, nego kapitalova moč, ako jo podpirata zvijačnost in oderuštvo. Tedaj dobiva gospodstvo kapital, to je reč, surova naravna moč v zvezi z duševno in nravstveno brutalnostjo. Ta konkurenčni boj ne pozna druzega namena, nego pridobivati si denar. Vodilo, ideja, mera kapitalističnemu gospodstvu je edino le dobiček. Kapital živi od dobička, hrepeni po dobičku, in dela le za dobiček. Vse delo in vsi delavci so v kapitalistovih očeh le orodje, s katerim se dobiček dela. Idealnega prizadevanja ne pozna, zanj imata vednost in umetnost le toliko vrednost, kolikor služita sebičnosti in pohlepnosti.

Popolno nasprotno temu je pa narodno gospodarstvo na krščanskem stališči. Tudi nam velja boj za obstanek, pa ne kruti boj z bližnjim — ampak pošteni boj s prirodo. Trnje in osat bi nam zemlja rodila, ako bi se ne borili ž njo v potu svojega obraza s telesnim in duševnim delom. Vsakdo ima dolžnost delati; kdor more delati in ne dela, ni vreden, da je na svetu; kdor ne dela, naj tudi ne jé! Dohodki, ki je človek dobiva s svojim delom, mu ne smejo biti namen, ampak le sredstvo za ohranjenje telesnega življenja in za duševno popolnjevanje. Ker je pa človek društveno bitje — animal sociale —, ker more le v družbi priti do razvitja svojih telesnih in dušnih moči in ker je v vsem svojem bitji navezan na družbo (rodovino, občino, narod, državo), zato mora tudi družbo po svoji moči podpirati. Vodita ga pravičnost, da nikogar ne stiska, in ljubezen, da bližnjemu v stiski nesebično pomaga. Ne muči ga skrb za prihodnjost, ne spravlja si bogastva na kup, ker vé, da mu bo On, ki ptiče hrani in cvetice oblači, dal vsega potrebnega, ako bo le svoje dolžnosti spolnjeval. Kdor dela samo zarad dobička, je po njegovem mnenji podel kruhoborec, in kdor bližnjega odira, je hijena v človeški koži.

To so krščanska narodno-gospodarska pravila. Kjer se po teh ravnajo, tam ni dosti bogatinov niti dosti revežev, tam je delo v časti in tam se ljudstvo zadovoljno živi ob svojem trudu.

Kaže se nam tedaj alternativa: kapitalizem, veleč, zatiraj svojega bližnjega v konkurenčnem boji zaradi lastnega dobička, in krščanstvo: veleč: delaj v potu svojega obraza iz ljubezni do Boga in do bližnjega.

Veliko se je že po slovenskih časnikih pisalo zoper kapitalizem ali o tem, kar je glavni steber kapitalizmu in diametralno nasprotno krščanstvu, namreč o osvojevanji tujega imetja pri posojilnem prometu, ali o obrestih se ni skoraj nič pisalo. Vse, kar bi se proti kapitalizmu ukrenilo, bilo bi le navidezno sredstvo. Kapitalizem se še danes rad vsemu odpové in vam vse privoli, ako mu le obljubite, da se obresti ne bodete nikdar dotaknili; njemu je pri srcu le dobiček in največ dobička dobiva iz obresti, za vse drugo mu je toliko mari, kakor za lanski sneg. Dokler bodo obresti, toliko časa bo kapitalizem pridno napredoval v svojem nihilizmu.

Sicer je vprašanje o obrestih po mojih mislih pred vsem bogoslovsko vprašanje. Ali političen dnevnik ni zato, da bi se v njem bogoslovska vprašanja razmotrivala, in v tem slučaji tudi treba ni. Pisal bom najbolj o tem, kak vpliv imajo obresti v socijalnem oziru. Ker zdaj še nikakor ni čas zato, da bi se obresti odpravile, zato ima ta spis le akademično vrednost. Dokler ljudje ne bodo spoznali pogubnosti obresti, toliko časa se kapitalizmu ne more nič žalega storiti. Ta spis bodi prispevek k razširjanju tega spoznavanja.

*) Da mi ne bo treba vedno navajati raznih narodno-gospodarskih pisateljev, povem precej tu, da sem se najbolj oziral na spise barona Vogelsanga, dr. Ratzingerja in dr. Scheicherja. Ne sramujem se omeniti, da sem semtertje kacih par stavkov kar naravnost prevel, ker vem, da se pri marsikateri stvari vedó drugi veliko bolje izraziti od mene. Zategadelj menda spis še ne izgubi svoje relativne izvirnosti. Kar bom pa o tako imenovanem „čistem dobičku“ napisal, pa še nikjer nisem čital, to bo izvirno. Pisatelj.

Opomba: Akoravno se v nekaterih točkah z gosp pisateljem nikakor ne moremo strinjati, vendar objavimo spis, ker ima mnogo dobrega zrna. Vred.

LISTEK.

Dva dni v Benetkah.

XV.

6. septembra.

Priporočivši se blaženi Devici „della Salute“, naj nam milostno izprosi pri božjem Sinu dar ljubega zdravja, zapustimo starih Benečanov divni spomenik pobožnosti in zaupanja do nebeške kraljice ter se zopet zgnetemo v gondolo, nadaljevat morski sprehod po Benetkah.

Gondoljaš nam tù pa tam migne z očmi, zdaj na desno, zdaj na levo, in imenuje palače nekdanjih velikašev, mimo katerih se peljemo po „canale grande“ skozi mesto. „Palazzo Cavalli“ — zakliče in namižkne z očmi proti desni strani zaliva, kjer stojí ponosno poslopje z elegantnimi galerijami. „Palazzo Grimani“ — oglasi se z nova in pokaže na palačo s krasnim pročeljem, — „Foscari“, „Contarini“, „Cornaro“ itd. nadaljuje. — Najukusneje je zidana stara palača „Vendramin-Calergi“. — Pred palačo „Emo“ stojita marmornata kipa Hektor in Ajas od slavnega umetnika Canove. — Znamenito poslopje je „Fondaco dei Tedeschi“, postavljeno v 13. veku za shrambo blagá nemških tvgovcev. Leta 1504 je „Fondaco“ pogorel, zidali so novo hišo, kateri je čelo „al fresco“ naslikal sloveči beneški slikar Giorgione. V teku let je slikarija obledela, omet se odlušči in le posamezne figure so še ostale v spomin na nekdanjo lepoto.

Za cvetja republike je hotela vsaka plemenita rodbina beneška ob „canale grande“ imeti svojo palačo. Iskali so v tem neko posebno slavo in tekmovali med sabo, kdo si bode zgradil lepši in dražji gradič nad penečimi valovi.

Te palače so preobložili z umotvori slikarstva, mozaičja in kiparstva ter prevlekli z bogatimi draperijami od baržuna in svile. Po balkonih ozaljšanih z bujnim južnim rastlinstvom, naslanjale so se hčerke beneških bogatašev in plemenitnikov, kipeče zdravja in veselja srečnih dni mladostnih; — zadej pa so sedele žlahtne gospe, z beneško pahljačo hladeče si od vročega solnca ogreta lica; — godba in petje se je razlegalo tje čez morsko plan in nališpane gondole prvakov ljudstva so bliskoma švigale mimo krasnih palač po gladki morski cesti. — Minuli so zlati časi! Ošabnih mogotcev beneških, ni jih več, pomrli so davno, njih dragocene palače so zapuščene, starikaste, polne lis in madežev ter služijo v čisto druge namene, kakor so bile sprva postavljene.

„Palazzo Giustiniani“ je zdaj navadna gostilna, „Spinelli“ svojina neke plesalke, v hiši nesmrtnega vojvode Dandola je spravljena priprosta kavarna in rojstni dom krasne kraljice otoka ciperškega, Katarine Cornaro, je postal prozaična posojilnica. — Na mnogih palačah raste mah, zid se kruši, stebri odnehujejo in morajo lesene podpore imeti poleg sebe. Na oknih in balkonih, odkoder so kedaj visele perziške preproge in svilnata zagrinjala igrala se z lahnim vetrom, presušajo se zdaj umazane plenice siromašnih osobenjic. V razvalinah je slava in lepota nekdanjih Benetek. Prazne, zapuščene, razpadajoče zidine ob „canale grande“ pravijo na glas,

Spomenica podžupana Petričiča

v imenu manjšine pravnega in finančnega odseka v zadevi novega posojila mestne občine ljubljanske.

(Konec)

Najugodnejši projekt je gledé na obstoječe razmere ta, da občina

a) vzame na kredit proti svojim papirjem in vojašnici ali kateri drugi primerni hipoteki znesek 1 milijona goldinarjev, in ta kredit bi se nam prepustil v porabo proti 4 do $4^1/_2$%, samo na poluletni konto-korentni račun, ne da bi se plačevala podaljševalna ali kakeršnakoli druga pristojbina, tako dolgo, da mestna občina pri višjih kurzih, kateri se smejo za gotovo pričakovati, svojo državno rento za iste ali še višje cene prodá, to posojilo poravná in hipoteko razbremeni;

b) da si ob enem omisli 1 milijon goldinarjev s parcijalnimi hipotekarnimi obveznicami, katere bi se sedaj samo pripravile in polagoma takrat izdajale, kedar dosežemo nakupno vrednost naših papirjev, taiste prodamo in kreditni dolg poravnamo. Ako bode potrebno, pri tacih visocih kurzih parcijalne hipotekarne obveznice razpečamo; ako ne, jih neposredno uporabimo na mesto kupovanja državnih papirjev iz anujitet letnih 65.000 gld. za amortizacijski fond loterijskega posojila. Tako bi mestna občina postala svoj lastni upnik in ob enem svoj dolžnik, pa bi ne izgubila ničesa pri svoječasni prodaji državnih papirjev na konci izžrebovalne dôbe loterijskega posojila, ker bi izžrebane parcijalne hipotekarne obveznice v polni vrednosti honorirati imela.

Naj se ne ugovarja, da mestna občina ne sme zastavljati vojašnice, kajti to isto se je v isto svrho tudi takrat godilo, ko je mestna občina najela loterijsko posojilo in posestnikom sreč zastavila vse svoje mestne davščine, ne da bi se bilo temu od kake strani ugovarjalo, ali da bi bila morala mestna občina takrat živo potrebo tega posojila dokazovati v načrtih in proračunih posameznih novih stavb, ko je bila prosila za dovoljenje posojila.

To je jedina pot, po kateri nam je mogoče vzdržati loterijsko posojilo v svoji polni celoti, in jaz sem preverjen, da bode kmalu napočil dan, ko bodemo našo rento lehko prodali za ali čez nakupni kurz.

Sicer pa je vse jedno, ali se to slej ali prej zgodí, kajti kakor povedano, to posojilo bi se nam prepustilo toliko časa, da bodemo zopet v položaji, svoje državne papirje brez izgube prodati in zaklado loterijskega posojila popolnoma intaktno vzdržati.

Ta čas bode prišla prilika, da bode mestni občini pečati se z vprašanjem o izdanji parcijalnih hipotekarnih obveznic.

Obresti teh obligacij in 0·6406% amortizacija v znesku 23.203 gld. za vsacega pol leta v teku 50 let, kar je razvidno iz priloženega amortizacijskega kazala, pokriti bi se moralo kolikor moči z dohodki vodovoda.

S prodajo ali z izdanjem obligacij bi pa morali sukcesivno postopati in vsako pot le toliko izdati, kolikor denarja bi ravno potrebovali.

V te obligacije bi se morala staviti posebna opomnja, da si mestna občina pridrži pravico, po prvih desetih letih obligacije konvertovati, t. j. po preteku tega časa bi se mogle v prometu nahajajoče se obligacije vse na enkrat izžrebati in pa proti manjšemu obrestovanju nove izdati, kakor se to tudi godi pri druzih mestih.

Parcijalne hipotekarne obligacije so popolnoma podobne državni renti, samo da imajo amortizacijo; one imajo poluletne kupone, ki bi bili seveda obdačeni, ali na račun posestnikov, ne pa mestne občine.

Ako se nominalna vrednost s 4% poobresti, stal bi kurz pri današnji oddaji okolu 90%; v resnici bi se obligacije tedaj obrestovale s $4^1/_2$%. Ako vzamemo, da se bode potrebovalo za amortizacijo še 0.6406%, bodo se obrestovati morale s 5·14%, ako bi pa oddaja prišla pozneje na vrsto pri ugodnejši obrestni meri, stalo bi obrestovanje za toliko ceneje; tako nam z izdanjem imenovanih obligacij na noben način ne more nastati nikakoršna izguba.

Gledé amortizacije bi se moral način izžrebanja po priloženem amortizacijskem načrtu določati.

Amortizovati bi se morala ona svota, katera bi se primerjala 0·6406% vse glavnice poobrestovane skozi 50 let z izžrebanimi obligacijami vred. Obligacije glasile bi se na imovnika (an porteur) ter bile izžrebane in izplatne v polni vrednosti v 50 letih.

Kakor omenjeno, ostale bi iz najetega posojila sezidane stavbe tudi v tem slučaji po preteku 50 let mestni občini kot čist gobiček. Prositi bode, da nas vlada osvobodi vsacega davka za parcijalne hipotekarne obligacije. Kolikor pa bi naraslo postranskih troškov za kolke, klišé, tiskovine itd., bi se gotovo lahko pomalem amortizovalo.

Z gotovostjo se smé pričakovati, da en del obligacij, kakor skušnja učí, vsled raznih eventuvalitet ostane neizplačan, torej tudi vsled tega občina utegne imeti korist.

Ako se oziram na velike prednosti zadnjega projekta, bi se dosegle samo takrat, ako ob enem vzamemo na kredit 1,000.000 gld. in prepustimo razpečevanje parcijalnih hipotekarnih obligacij enemu in istemu denarnemu zavodu, za-me ni dvojbe, da bi to operacijo izvršili ne samo brez vsake opasnosti pa brez izgube, nego da bi s taisto našemu mestu zagotovili velik faktični dobiček.

V Ljubljani 4. dan avgusta 1888.

Vaso Petričič.
podžupan.

---

da je divna morska boginja Venecija postala zdaj stara, nagrbančena ženica v obleki žalovanja. — „Sic transit gloria mundi."

Kaj pa je pokopalo Benetke? Ošabni na svojo moč in bogastvo začnó prvaki beneški zatirati ubogo ljudstvo in ruvati se med sabo. Vdajo se potem lenobi in mehkužnosti ter posedajo vseskozi pri bogato obloženih mizah. — „Dolce far niente" jim postane uzor življenja. Čedalje bolj peša njih moč, gine bogastvo in sloga. Močnejši sovražniki je zmagajo in trgajo kos za kosom od obširnega kraljestva, — mah za mahom pada, vladarsko žezlo se zdrobí, — lev sv. Marka žalostno pogine, — ponosna kraljica mora trde spone sužnosti prejeti na mehki ročici. Najprej jo uklene Francoz, — potem poveže Avstrija, pod katere milo vlado je jela prosteje dihati in vidno napredovati, — zdaj nosi sladki (?) jarm mačehe Italije.

Ali čeravno so Benetke politično umrle, ostale bodo vendar na veke kraj romantike in poezije ter vabile v svojo sredo tujce z vseh kotov sveta, občudovat nekdanjo njih lepoto in slavo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. novembra.

Notranje dežele.

V tajni seji ***orožnega odseka*** dne 13. t. m. je odgovoril domobranski minister na opazko poslanca Vitezića, da bo častniški izpit jako težaven za enoletne prostovoljce, ki ne umejo dobro nemščine: Skrbelo se bo za to, da bodo mogli nenemški enoletni prostovoljci napraviti častniški izpit v materinščini, vendar pa mora paziti vojaška uprava na to, da bodo slovanski častniki razumeli nemški, ker je poveljni jezik v armadi nemški. — Dosedaj je bila armada, ki je vendar navstala iz narodov, mnogo rabljeno orožje v rokah fakcijozne opozicije ravno zoper narode, češ, točka XIX. državne ustave je v protislovji z napredkom in potrebami armade. Zdaj so tarnali, da je premalo nemščine zmožnih korporalov, zdaj zopet, da manjka celó takih častnikov; in ne more se tajiti, da so tem potom pridobili marsikaterega visokega dostojanstvenika za te svoje nazore. Zgorajšnja izjava domobranskega ministra pa dokazuje, da izgublja fakcijozna opozicija tudi to skrhano orožje, da se navzema tudi vojaška uprava onega duha, ki navdaja sistem civilne uprave pod Taaffejevo vlado.

Da je tudi inozemstvo dobro spoznalo, kaj je ***združena nemška levica,*** kaže nam „Temps", ki piše: Čudno, da so zmerni levičarji, bivši ministri, opustili ime „avstrijski". Ker se je pred tremi leti levica razrušila ravno zaradi tega vprašanja, je jasno, da so zmagali radikalci. Gora je rodila miš in gospodje Herbst, Plener, Weitlof, ki so začeli popevati zmagovalno pesen vsled tega združenja, bili bi veliko bolje storili, ko bi bili začeli peti za celo oktavo nižje. Sploh pa levica nikakor nima pravice imenovati se zastopstvo Nemcev v Avstriji, ker večina nemških avstrijskih deželâ ni volila izključno levičarjev.

Prošnja kranjskega mesta za obstanek ***kranjske gimnazije*** se je v predvčerašnji seji proračunskega odseka izročila v poročanje poslancu Zeithammerju.

Člani ***dalmatinskega deželnega šolskega svèta*** za prihodnjih šest let so: Dekan Gregor Rajčević, gimnazijski profesor Kr. Grkinić, ravnatelj spodnje realke Anton Nisiteo, vsi trije v Zadru, in E. Peter Joković, ravnatelj učiteljišča v Borgu.

Vnanje države.

Kakor se poroča iz ***Srbije,*** dohaja z dežele v Belgrad veliko pritožb iz radikalnih volilnih krogov, da vladni organi vplivajo na volitev volilnih mož v korist naprednjakom. Belgrajski radikalci so vsled tega poslali h kralju odposlance s prošnjo, naj odpravi to zlorabo uradnega vpliva.

Kakor že včeraj na tem mestu poročano, govorilo se je na Dunaji o napadu na ***bolgarskega*** princa Ferdinanda ter se je preklicala ta vest. V dopolnilo temu javlja „Corr. de l'Est": „Nekdanji avstrijski stotnik Hertzberg, sedaj član tajnega redarstva v Carjigradu, je prišel pred nekaterimi dnevi v Sofijo, da opozori princa Ferdinanda na nevarnost, ki preti njegovemu prestolu in mogoče tudi življenju. Bolgarske čete se oborožujejo, da razrušijo vlado in prestol. Dva bolgarska uradnika sta se vsled tega odpeljala na tihem po noči s Hertzbergom v Carjigrad, da se preverita o resničnosti te povedbe. Mej tem pa sta princ in njegova okolica v veliki razburjenosti, ker ne vesta, kaj bodo prinesli prihodnji dnevi."

„N. F. P." je izvedela iz Rima o ***vatikansko-ruskih*** obravnavah: Vatikan želí, da se ustanovi rusko poslaništvo pri sv. Stolu, ker bi se v tem slučaji veliko lažje reševale vse tekoče zadeve. Rusija pa zahteva za to, naj se sv. Stol popolnoma odpové unijatom in dovoli, da bo v katoliških cerkvah na Poljskem izključni jezik ruski, da, celó poljskim otrokom naj se v bodoče delí veronauk v ruščini. — Samo ob sebi je umevno, da je dunajski židinji o tem poročala — njena domišljija.

V zadevi nesreče na ***ruski*** železnici pri Borkiju se poroča iz Karkova dné 13. t. m.: Danes je odšel v Peterburg preiskovalni zapisnik o nesreči v zvezi z mnenjem dvanajstih izvedencev, ki so se izjavili, da je nesreča navstala zaradi slabega stanja železničnega natirja, zaradi prehitre vožnje in neenakomernosti vozov. Preiskovalna komisija je ostala še v Karkovu, da dopolni preiskavo, ako bi se jim to v Peterburgu zdelo potrebno.

Nemški generalni štab je nekaj dni sèm v neposrednji zvezi z ***italijanskim*** štabom, oziroma njenim načelnikom generalom Cosenzom. Nemški vojaški veljaki so se izjavili, da so sedanje določbe o italijanski mobilizaciji nepopolne ter jih je treba preosnovati. Italijanski generalni štab je vsled tega poslal v Berolin svoj oboroževalni načrt v strokovnjaško presojo. Tudi je došel v Rim „incognito" neki nemški višji častnik ter se posvetoval z generalom Cosenzom. Ako je skušal cesar Viljem tudi v Avstriji ustvariti take „prisrčne" razmere mej nemško in avstrijsko vojno, potem radi verjamemo, da ni bil popolnoma zadovoljen s svojim dunajskim vspehom.

V ***italijanskem*** senatu je dosedaj govorilo 6 senatorjev, 4 proti, 2 za novi kazenski zakonik. Zadnja nista prav za prav ničesa povedala ter se le z nekaterimi frazami izjavila, da bodeta glasovala za postavo. Proti zakonu pa so govorili razven Massarinija tudi še Vitelleschi, Tusco in Lampertico. Vitelleschi je rekel: Postavi manjka praktična podlaga. Postave se morajo kovati z ozirom na deželne razmere, ne pa z namenom, da bi se s tem osnovali novi sistemi. Nobena italijanska postava ni tako enostranska kakor ta. Dokazal je konečno z nekaterimi pretresujočimi vzgledi, kako malo koristi državi tako zvana državljanska morala. Zaradi tega obžaluje razpor mej državo in cerkvijo, ker se s tem izpodkopava verska morala. Novi kazenski zakonik boža zavratne morilce, preganja pa duhovnike. Na prebivalstvo bo napravilo slab vtis, ker bo videlo, kako ljubeznjivo se postopa z morilcem in kako strogo z duhovnikom, ki oznanuje prepoved ubijanja. Pravosodnji minister bi moral gledati na to, kako bi se povzdignila javna nravnost, ne pa kako bi mogel doseči pohvalno ploskanje v zbornici. Tudi ostala protigovornika sta govorila v tem smislu.

Francoska zbornica je vsled Gobletovega govora o razmerji mej Francijo in Vatikanom zavrgla s 307 proti 217 glasovom predlog, da se opusti veleposlaništvo pri sv. Stolu.

Izvirni dopisi.

Iz Zagorja poleg Save, 14. novembra. Blagovolite skromne vrstice sprejeti. Danes je teden, kar je učiteljstvo zagorsko sprejelo sto in sto zvezkov, tablic, knjig, pisalnikov, črnilnikov za ubožne učence tukajšnje trirazredne ljudske šole po naklonjenosti in radodarnosti gg. župnika in kapelana, kateri zadnji je sam prostovoljno in velikodušno dobitke za tombolo, ki se je 7. oktobra tukaj vršila, nabiral. Zakaj je bila slovesnost, pač ni treba omeniti, bilo je že naznanjeno. Ko je mladina zvezke, računice itd. videla in slišala, da ako bodo pridni, jih zastonj dobijo, bilo je vse tiho in veselo v šoli. Trditi smem, da bode ta blagi čin šolski obisk močno po-

speševal. Oba dva gospoda sta svoje lojalno čutilo očitno in nesebično pokazala. A to ne le z lepimi besedami, ampak tudi v dejanji. Dolžnost naša je, da se tem potom očitno č. g. župniku J Grossu kakor č. g. kapelanu Antonu Lesjaku, katera sta k temu pomogla, v imenu vseh učencev in njih starišev zahvalimo, pa tudi drugim, kateri so na ta ali drugi način k tej slavnosti kaj pomogli. Vsem hvala. M—c.

Z Dunaja. Vrlo zanimiv bil je drugi večer slovenskega kluba. Velika dvorana v hôtelu „Royal" bila je prenapolnjena. Vsakdo želel je čuti Stritarja. In v istini presenečeni bili so poslušalci, kajti berilo Stritarjevo odlikovalo se je po vsebini in po slogu. Govoril je o svojem prijatelji Levstiku, ali ni pravil obširnega životopisa, marveč opisal nam je, kako je on občeval ž njim, in kaj je bil Levstik njemu. Levstik in Stritar rojena sta v Laščah, prvi iz Retij, drugi pa iz Velikih Lašč. Nista bila vrstnika, kajti Levstik bil je starejši. Seznanila sta se še-le v ljubljanskem Alojzijevišči. Tam spisal je Levstik dve igri, drugo igro pod naslovom „Razbojniki". Takrat prišle so v roko Stritarju tudi prve pesni Levstikove. Zrelostnega izpita za gimnazije ni napravil Levstik, šel je po dokončani osmi šoli v Olomuc k nemškemu viteškemu redu. Ali med tem ižšle so v Ljubljani njegove pesni, zarad katerih moral je dati slovó samostanskemu življenju. Prišel je iz Olomuca peš v svojo domačo vas Retje, in tam imel je Stritar mnogo priložnosti občevati ž njim. Z živimi barvami slika potem to občevanje: opisuje Levstika kot orjaka na duhu in tudi na telesu. Tudi v tem času spisal je Levstik igro z naslovom „Juntez", koja igrala se je v domači vasici. Glavno osobo igral je Levstik sam, tako naravno, da je neki kupec z Gorenjskega, ki je slučajno prenočil v oni gostilni, v koji bilo je igrališče, menil, da se v resnici godi vse to.

Kmalu potem ločila sta se prijatelja. Stritar šel je na Dunaj, Levstik v Ljubljano. Ko sta se pozneje zopet sešla v Ljubljani, kazal ni Levstik več one prijaznosti do Stritarja, in tožno omenja ta, da je bil Levstik njegova edina nesrečna ljubezen. — Ločila sta se zopet. Med tem postal je Levstik tajnik „Matice Slovenske", kar pa ni bil dolgo. Izdeloval je slovar, koji mu tudi ni bilo dano završiti. Stritar poklical ga je k sebi na Dunaj, ustanovil zanj svoj „Zvon", a Levstik ni ga hotel vredovati, ampak izdajati začel je „Pavliho". Na Dunaji vredoval je tudi državni zakonik. Posrečilo se je Stritarju, da ga je spravil na ljubljansko knjižnico. Levstik bil je preskrbljen, ločila sta se za vselej. Malo sta občevala v pismih, Levstik ni maral dopisovati, kajti Stritar in njegova pisava nista mu bila več všeč. Levstik iskal je pravega slovanstva v mišljenji, besedi in dejanji. Slednjič mu tudi njegova lastna pisava ni bila dosti slovanska. A vendar bil je blag mož. Vse njegove napake ne mogó kaliti vzorne podobe njegove. Njegova dela so pravi biseri, on bil je mož, moško bilo je vse na njem: obličje, volja, govor in pisanje. Kar je rekel, je stalo, klanjal se ni nikomur, pretrd bil mu je vrat. In kar je največ, bil je vzor rodoljublja za vse čase, zato naj ga česti in slavi narod, kojega vodijo naj njegove prekrasne besede:

Eno le potrebno je:
Skrbi zase, ljubi brata,
Dvigni ga, odpri mu vrata,
In sodnik naj bo srcé".

Gromovita bila je pohvala vseh navzočih, ko je končal Stritar svoj prezanimivi in prelepi govor. S kratkimi in krepkimi besedami zahvaljeval se mu je v imenu kluba g. dr. Ferjančič, državni poslanec. Sledile so še druge napitnice. G. Pukl napijal je g. dr. Ferjančiču, Sukljeju in Hrenu, koji trije edini med državnimi poslanci došli so ta večer v klub; g. prof. Šuklje povdarjal je potem v svojem govoru važnost in imenitnost slovenskega bluba in podpornega društva za slov. velikošolce na Dunaju ter želel obema vesele bodočnosti; in gosp. vitez Bleiweis napijal je predsedniku kluba in podpornega društva g. Navratilu. — Na svidenje tedaj v prihodnjem klubovem večeru!

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

V Ljubljani, dne 13. novembra.

(Konec.)

V imenu šolskega odseka poroča odbornik g. prof. T. Zupan ob ustanovitvi šolske delavnice na II. mestni deški ljudski šoli. Gospod nadzornik A. Žumer, ki je dovršil dotični tečaj na Dunaji, se je ponudil, da hoče brezplačno poučevati v raznih ročnih spretnostih, posebno pa v kartonaži osem mesecev po tri ure na teden, in sicer 24 učencev druzega oddelka V. razreda. Troški za orodje itd bi znesli 160 gold. Poročevalec nasvetuje: 1. Mestni zbor privoli izdatek 160 gold. za ustanovitev šolske delavnice, ki se ustanovi za poskušnjo za jedno leto. 2. Magistratu se naroči, naj se šola ustanovi nemudoma, še tekom meseca novembra. Nasvèta potrdita se brez ugovora.

Odbornik g. Železnikar poroča o pletarski šoli na barji, kjer je poučeval g. A. Funtek od 13. januarija do konca avgusta, sprva po jedenkrat, pozneje po dvakrat na teden. K pouku je hodilo 13 učencev, ki so izdelali 20 ličnih koškov. Šolski odsek predlaga: 1. Pletarske izdelke razdeli naj šolsko vodstvo mej dotične učence. 2. Račun o porabi dotacije (50 gold.), kateri je magistratno računovodstvo pregledalo, se potrdi s prebitkom 13 gl. 30 kr. 3. Učitelju g. Funtku se izreče priznanje za trudoljubivo poučevanje v pletarstvu z dostavkom, da mu je radi nagrade obrniti se kakor leta 1886 pri končanem tečaji o pletarstvu na šoli v Št. Vidu na visoki c. kr. deželni šolski svèt.

Odbornik g. Iv. Hribar poroča ob oddaji prve skupine vodovodnih del in o vredbi stavbinskega nadzorstva. Za cevi oglasilo se je 12 ponudeb. Najnižja je tešinske tovarne s 125.316 gld. 75 kr., najvišja s 156.000 gold. Za zasunke in hidrante došlo je 12 ponudeb. Najnižja je ponudba tvrdke Bopp & Reuther v Mannheimu, 13.990 gold. 50 kr.

Za polaganje cevi došlo je sedem ponudeb. John Gramlick na Dunaji prevzame delo za 35.080 goldinarjev 15 kr., Rumpl & Miklas zahteva 53.536 goldinarjev 80 kr., Tönnies 104.938 gold. 50 kr., in v dodatni ponudbi z dné 8. novembra 84.862 goldinarjev.

Vodovodni odsek predlaga:

1. Prva skupina vodovodnih del oddá se za skupni znesek 182.812 gold. 55 kr. naslednjim ponudnikom:

a) Oddaja cevi „Alpinski montanski družbi" na Dunaji za 133.822 gold. 90 kr., ker ima najboljše železo in je sprejela vse stavljene pogoje. Tešinske tovarne nižja ponudba se ni mogla sprejeti, ker bi cevi ne dodelala o pravem časi. Tovarna v Dvoru pri Žužemberku ni se mogla vzeti v poštev, ker se je oglasila samo za fasonske dele.

b) Oddaja zasunkov in hidrantov tvrdki Bopp in Reuther v Mannheimu za 13.909 gold. 50 kr., ker je njena ponudba najnižja in bi vse druge tvrdke rabile blago od te tovarne za primerno provizijo.

c) Polaganje cevi tvrdki John Gramlick na Dunaji za 35.080 gold. 15 kr.

2. Mestnemu magistratu se naroči, da naznani ta sklep stavbenemu vodstvu in predloži mestnemu zboru pogodbe, ki se bodo sklenile z imenovanimi tvrdkami v konečno odobrenje.

O teh predlogih, posebno pa o pogojih pričela se je dolga debata, katere so se vdeležili odborniki Gogala, Hribar, župan Grasselli, vitez Bleiweis in dr. Staré. Po končani debati potrdili so se navedeni nasvèti.

Vsak ponudnik je položil 10 odstotkov varščine in se zavezal zgotoviti delo v petih mesecih.

Konečno je bil nadzornikom pri zgradbi vodovoda imenovan drugi mestni inženêr gospod J. Hanuš.

Dnevne novice.

(Pogreb) umrle kneginje Kamile Windisch-Graetzove bil je danes dopoludne ob 9. uri v Haasbergu pri Planini; vdeležil se ga je gosp. deželni predsednik baron Winkler v spremstvu predsedniškega tajnika grofa Schaffgotscha.

(Mestni magistrat) je izdal razglas: Ker je nastopilo zimsko vreme, treba je p. n. hišne gospodarje in oskrbnike v stolnem mestu deželnem iz javnih ozirov opominjati na naslednja določila, katerih se jim je držati natanko. 1. Kedarkoli zapade sneg, ga je brez posebnega naročila oblastva nemudoma, in če zapade po noči, vsaj do 7. ure zjutraj s trotoarjev, oziroma tam kjer trotoarjev ni, najmanj jeden meter na široko od zidu ali plota skidati in pomesti proti sredi ulic ali trgov. Ne gré pa na cesto zmetati večjih kupov tacega snega, kateri je zdrčal raz streho, niti onih, ki se naberó po hišnih dvoriščih, temveč zvoziti je tiste v Ljubljanico. 2. Za južnega vremena je skrbeti, da na trotoarji, sploh na potih ob hišah ne stojé luže pa da se ne nabere blato; če treba, je po večkrat na dan počediti pred hišami. 3. Kedar zmrzuje, tako da po tléh polzí, je požlebico po vsem trotoarji, na druzih pešpotih poleg hiš pa najmanj jeden meter na široko takój, oziroma vsaj do 7. ure zjutraj nasekati in v stran zmetati, postrgano pot pa če treba po večkrat na dan dobro potresti s peskom, prstjo ali kako drugo tako stvarjo. Kdor se ne bo zmenil za ta določila, bo ostro kaznovan po ces. naredbi z 20. aprila 1854. l., vrhu tega pa bo magistrat završiti dal dotično opuščeno ali nemarno stvorjeno delo na zanikernega gospodarja troške.

(Katoliški shod.) Kakor je bilo že včeraj brzojavno naznanjeno, piše „Vaterland", da je katoliški shod na Dunaji preložen do meseca maja. Osrednji odbor izdal bo dotično izjavo.

(Tehniško društvo za Kranjsko) imelo je s noči „Pri Maliči" shod, pri katerem je deželni inženêr g. Hrasky na podlagi vrlo izdelanih načrtov predaval o kanalizaciji v obče, posebno pa o ljubljanskem vodovodu.

(Pisateljskega društva) zabavni večer bil je sinoči bolje obiskan nego prej. Čital je g. dr. J. Vošnjak o „dolgosti človeškega življenja".

(Društvo ljubljanske ljudske in dijaške kuhinje) priredi povodom cesarjeve štiridesetletnice prosto kosilo za 350 oseb ter prosi dobrotnike in prijatelje zavoda v dosego tega namena milih darov. Darove v denarji in vsakovrsten živež bodo hvaležno sprejemale v društvenem prostoru častne nadzornice med 11. in 1. uro, načelnik, gosp. c. kr. stotnik Hübschmann, Rimska cesta štev. 2, njegov namestnik g. tovarnar Drelse, blagajnik g. kaznilnični pristav gosp. Mayer, šentpetersko predmestje št. 22, in gospodar g. tovarnar Oroslav Dolenec.

(Kranjski deželni zavezi požarnih bramb) pristopile so znova nastopne požarne brambe: Cirknica, Toplice (na Dolenjskem), Boh. Bistrica, Tržič, Sp. Šiška, Bled, Bezovík, Mokronog, Postojina, Št. Jarnej in Mirna Peč.

(Bralno društvo) so ustanovili v Kostanjevici. Predsednik je g. V. Rozina, c. kr. notar; blagajnik g. Fr. Gregorič, c. kr. davčni pristav; odborniki so gg.: M. Novak, Dam. Pavlič, A. Straus, Josip Rohrmann in Henrik Frankovič. Namestnika sta gospoda O. Sever in L. Abram.

(Zoper ponemčevanje ljudske šole) sklenila je potrebne korake občina Jurklošter v laškem okraji, všolana v Jurkloštru in Št. Lenartu, ter je potrebne vloge že odposlala na naučno ministerstvo.

(Korist posojilnic v malih krajih.) S Krškega se poroča, da je bila nekemu kmetu ukradena hranilna knjižica tamošnje posojilnice, glaseča se na 900 gld. Ker pa je vložnik pri posojilnici dobro znan, ni si tat mogel pomagati s knjižico.

(Grof Ivan Drašković) odrekel se je predsedništvu zmerne opozicije v hrvatskem saboru.

(Znani ameriški umetnik na biciklu,) gosp. Kaufmann, bo priredil v ponedeljek, dné 19. t. m., v zagrebški dvorani hrvatskega „Sokola" veliko predstavo s sodelovanjem I. hrvatskega bic. kluba, ki je pri tej priliki bratsko povabil v Zagreb ljubljanski slov. bicikliški klub.

(Burja) je bila pred nekimi dnevi na Krasu in v Trstu jako silovita. Od l. 1870 bila je le trikrat tako močna. Najbolj je divjala dne 10. t. m. od 7. do 9. ure zvečer. Tudi mraza je bilo isti dan v Trstu 2°C.

(Za dijaško kuhinjo v Celji) daroval je gosp. Peter Majdič, posestnik parnega mlina v Hudinji, 50 gld.

(Konfiskovana) je bila predzadnja številka vrlega lista „Il diritto croato" zaradi interpelacije Vitezićeve, katero so objavili mnogi listi. Tiskovna oblast pa ni potrdila konfiskacije. Bilo bi pa tudi čudno.

(Porotne sodbe v Novem Mestu) pričnó se dné 19. t. m. Zatoženci so: V. Zupan, težka telesna poškodba; J. Krašovec, rop in posilnost; R. Milač, uradna nezvestoba; J. Seljak, požiganje; J. Volk tatvina; A. Bizjak, goljufija; M. Radenšek, zloraba uradne oblasti.

(Nova pošta.) V Novi Cerkvi nižje Ptuja prične se z današnjim dnem nova pošta, in sicer pride po štirikrat na teden iz Ptuja.

(V Mariboru) je te dni gosposka pregledovala tehtnice pri mesarjih in našla nekatere goljufive. Kazen jim ne odide.

(Razpisana) je učiteljska služba pri sv. Križu pri Tržiči z letno plačo 400 gl., doklado 30 gld. in stanovanjem. Prošnje do 30. novembra.

Raznoterosti.

— Bavarski vojvoda Maks Josip, o kojega smrti nam je poročala včerajšnja brzojavka, se je rodil leta 1808. kot sin leta 1837. umrlega vojvode Pija Avgusta. Bil je general konjice; potoval je po jutrovih deželah ter izdal leta 1839. knjigo „Wanderung nach dem Orient“, ki je doživela l. 1840. drugo izdajo. Imenom „Phantasus“ je spisal več dram in objavil gorenjebavarske narodne pesmi in napeve l. 1846. Izmej njegovih hčerâ je prva Nj. veličanstvo avstrijska cesarica Elizabeta, druga, Marija, je soproga kralja Franca Napoljskega.

— Sladkorne tovarne v Avstriji. Letos dela v Avstriji 228 tovarn za sladkor. S sladkorno repo je bilo zasajenih 231.800 hektarov zemljišča, od katerih je povprek vsak rodil 240 kvintalov repe, iz katere bodo izdelali do 6 milijonov kvintalov sladkorja.

— Zmaga gob. V starem veku so jedli ljudje jako radi gobe. Tako na pr. je cesar Nero strastno gobe jedel in imenoval jih je „božja jed“. Pozneje pa so prišle gobe v nemilost, morda jih ljudje niso znali pripravljati, ali pa niso vedeli razločevati dobrih od strupenih. Nekateri laški menihi so imenovali gobe nasproti paganom „vragova jed“. Še sv. Frančišek Sal. je rekel, da najboljša goba ni za nič. Med severnimi narodi pa je bilo nasprotno mnenje, posebno na Češkem in sosednih deželah. Češka kuhinja je imela zmiraj vpliv na dunajsko kuhinjo. Leta 1584. je obiskal Dunaj slovečí holandski botanik Clusius, kateri je tudi prvi krompir tjekaj poslal, in takrat mu je izvrstno teknila jed iz gob od češke kuharice pripravljena. Od tega časa je postal iz Savla Pavel. Clusius je postal iz sovražnika gob njih največi hvalilec. Napisal je o njih učeno delo. Ker pa je bilo pisano latinski, ni pomoglo veliko proti napačni domišljiji sovražnikov gob. Kar se ni posrečilo slovečemu botaniku, posrečilo se je katoliškemu župniku. Leta 1654. je začel pisati abbé František van Sterbeck spis o gobah. Ko ga enkrat kuharica vpraša, kaj tako pridno piše, je odgovoril, da piše latinski spis o gobah. Kuharica se je temu zasmijala in pridejala, da je ta spis brez pomena, ker kuharice ne znajo latinski. Župnik je po tem začel pisati holandski. Tudi drug menih van Hogstaeten je jako hvalil gobe. Od tega časa sèm imajo gobe pristop na mizo revežev in bogatinov, da zaničevane gobe so najljubša jed franboskih, belgijskih in holandskih sladkoživcev.

— Debelost človeškega lasu je 63 tisočin milimetra in zraste v enem tednu primeroma za 3 in pol mm., ali za 173—180 mm. v letu. Čez 50 let bi imel človek las, ko bi rastel, $8^3/_4$ metra dolg. V resnici se pa to malo kdaj zgodi, kajti po 4 letih začnejo lasje izpadati.

— Kralj Milan in šaljivi listi. Znano je, da turški sultan razume malo šale in so dobili dunajski listi pred nekolikim časom ukaz, naj ne zasmehujejo turškega vladarja. V tem oziru je podoben sultanu tudi srbski kralj Milan. Minolo nedeljo je dunajski državni pravdnik povabil k sebi izdajatelje vseh dunajskih šaljivih in nekaterih nepolitiških listov ter jim je naznanil, da bodo v bodoče vsi listi zaplenjeni, ki bodo z besedami ali podobami „obdelavali“ Milana.

Telegrami.

Dunaj, 16. novembra. Med poslanci se govori, da bo postal moravski namestnik Herman Löbel, namestniški podpredsednik lvovski.

Dunaj, 16. novembra. Cesar bo jutri prišel iz Gödöllö-ja ter se zvečer odpeljal v Monakovo k pogrebu vojvode Maksa. Princesinja Gizela bo došla semkaj danes popoludne ter se jutri zjutraj odpeljala v Monakovo. Kakor se govori, potuje tudi cesarica čez Alo-Kufstein v Monakovo.

Dunaj, 16. novembra. Zbornica poslancev: Smolka se spominja britke izgube, ki je zadela cesarsko hišo s smrtjo bavarskega vojvode Maksimilijana ter prosi zborničnega pritrjenja, da se pošlje pred prestol izraz najglobokejšega sožalja. (Zbornica vstane, vsestransko pritrjevanje.) Odgovarjaje na interpelacijo Doblhammerjevo zaradi uvedbe prehodnega tarifa za rusko žito na avstrijskih železnicah v Švico pravi minister, da se je z ukazom z dne 29. junija odbila prošnja uprave Karol-Ludovikove železnice za dovoljenje takega tarifa. Na interpelacijo Lažanskyjevo odgovori trgovinski minister, da ni nikakoršne naredbe, ki bi prepovedovala pri podmolkliški pošti nastavljenemu osebju rabiti v zasebnem življenju češčino. Potem se nadaljuje razprava o načrtu gledé zemljiškega prava.

Pariz, 15. novemb. Tovarna za izdelovanje orožja v Chatelleraultu je deloma pogorela. Izdelovanje novih pušk je zaradi tega za nekoliko časa pretrgano.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje zrakomera v mm	Stanje toplomera po Celziju	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
15.	7. u. zjut.	747·1	—2·2	sl. svzh.	oblačno	0·0
	2. u. pop.	748·7	—0·2	„	oblačno	
	9. u. zveč.	750·0	—1·4	„	„	

Srednja temperatura —1·3° C., za —1·1° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)
16. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl.	80 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ „ 16% „	82 „	65 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „	80 „
Papirna renta, davka prosta	97 „	10 „
Akcije avstr.-ogerske banke	875 „	— „
Kreditne akcije	305 „	90 „
London	121 „	95 „
Francoski napoleond	9 „	66 „
Cesarski cekini	5 „	79 „
Nemške marke	59 „	82½ „

Janez Dogan,
mizarski mojster v Ljubljani
na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)
priporoča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne
hišne oprave,
politovane in likane: altarne podstavke po **5** gld. **50** kr., divane, garniture, modroce na peresih po **10** gld., žimnate modroce po **20** gld., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe
po mogoče nizkej ceni.
Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela.
Cenilnik s podobani zastonj in franko.

Umrli so:

14. novembra. Jožef Markel, zasebnik, 83 let, Salendrove ulice št. 4, marasmus. — Janez Bokš, užitninski paznik, 54 let, Tržaška cesta št. 19, jetika.

Tujci.

14. novembra.

Pri *Maliču:* Stare, velepsosetnik, iz Mengša. — Hofman, Blaschka, Willms, Sturle, Reitter, Maver, Quapill, Reingruber, trgovci, z Dunaja. — dr. Stauber, uradnik, iz Zadra. — Jellinek, potovalec, iz Brna. — Rottenbacher, trgovec, iz Gradca.

Pri *Slonu:* Schweykart, iz Banjaluke. — Kammel-Hardegger, posestnik, iz Jagrade.

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Brata Eberl,
izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.
Pleskarska obrt za stavbe in meblje.
Ljubljana,
za Frančiškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.
priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njiju stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano reelno fino delo in najnižje cene.
Posebno priporočilne za prekupce so **oljnate barve v pločevinastih pušicah** (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.
Cenike na zahtevanje.

OTOMANE,
!!gld. 38 a.v.!!

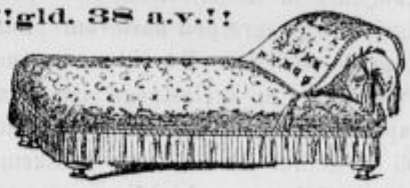

(glej podobo), naj bolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapecirano pohištveno orodje, preoblečene z modernim in močnim blagom in **popolno pozamenterijo**, to je **s čopi in dolgimi franžami** iz blaga, izdeluje po — **38 gold. a. v.** — zajamčeno dobro in solidno narejene
Anton Obreza,
tapecirar in dekoratér
v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4.
Uzorci blaga resnim kupcem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — **Modroce na peresih** (Federmadratzen) **10 gl.** in višje. — Preč. duhovščini priporočam kot špecijaliteto: **altarne preproge.**
Ceniki s podobami zastonj in franko na zahtevanje.

Einladung zur Bestellung von
Alte und Neue Welt

Illustriertes Katholisches Familienblatt zur Unterhaltung und Belehrung.
23. Jahrgang 1889.
Monatlich 1 Heft von je 80 Quartseiten. à 50 Pfg. oder 60 Cts.
Verlag von Benziger & Co.,
Einsiedeln (Schweiz), Waldshut (Deutschland).
Zu beziehen durch: *„Katol. Bukvarna“ v Ljubljani.*

Ne zameniti z Radgonsko, to je **Radkersburger.**

Radenska kisla voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goric.

Kot zdravilna voda. Radenska kisla voda ima med vsemi evropskimi kisleci največ **natrona** in **litija. Posebna** njena **lastnost** je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri **hudici,** pri **kamnu v želodcu, mehurji** in **ledicah,** ter je neprecenljivo zdravilo pri **zlati žili,** pri **boleznih v mehurji,** pri **zasliženjih,** kadar se napravlja kislina v **želodci** in **črevesu,** pri **vredu, katarih** in **živčnih boleznih.**

Kot namizna voda. Vsled obilne **oglene kisline** in **oglenokislega natrona, prijetnega okusa** in **močnega penjenja** je radenska kisla voda **najbolj priljubljena poživljajoča pijača.** Pomešana s **kislim vinom** ali s **sadnim sokom** in **sladkorjem** je močno šumeča, žejo gaseča pijača, kojo imenujejo **mineralni šampanjec.**

Obvarovalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kisla voda kot varstvo in zdravilo zoper **davico, škrlatico, mrzlico** in **kolero.**

Kopeli in stanovanja. Kopeli se prirejujejo iz **železnate** in **kisle vode** z raznovrstno gorkoto. Skušnja uči, da pomagajo posebno zoper: **hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo** in **neplodovitost.** (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo. Liter radenske kisle vode ima v sebi 0·06 gr. dvakratno ogljeno-kislega litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, matrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem proste vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavniške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošilja zastonj in franko kopališče radenske slatine na Štajerskem.

(46) V zalogi imata kislo vodo **Ferdinand Plautz** in **Mihael Kastner v Ljubljani.**

Izdajatelj: Matija Kolar. Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik. Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.